

28. SEJA OKRAJNEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV OLO, DNE 23. DECEMBRA 1960

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Sveta za obrt

Na 28. seji obeh zborov okrajnega ljudskega odbora je bilo obravnavano poročilo o delu Sveta za obrt. K obširnemu poročilu je podal uradno poročilo predsednik sveta Ignac Voljč. Njegovo uradno poročilo objavljam v današnji številki Glasnika.

Poročilo Sveta za obrt, ki ste ga prejeli, obširno obravnava probleme, ki so vezani na razvoj obrti, in nakazuje uspehe, ki smo jih dosegli pri izvrševanju petletnega plana v razvoju obrti. Poročilo kritično obravnava tudi neuspehe in pomanjkljivosti, ki so povzročile, da posobno nekatere vrste obrti niso dosegle zaželenih rezultatov. Zato nimam namena ponavljati, kar je rečeno že v poročilu. Želel pa bi se dotakniti nekaterih problemov, o katerih je Svet za obrt na svojih sejah šestokrat razpravljal in se posvetoval z okrajno obrtno zbornico, prav tako je te probleme obravnaval s predstavniki občin in predstavniki gospodarskih organizacij na konferencah, ki jih je svet od časa do časa skliceval. Želel bi se v glavnem dotakniti naslednjih vprašanj:

1. Kaj hočemo doseči v obrti?
2. V kakšno vrsto obrti naj bi predvsem vlagali investicije?
3. Kako priti do sredstev?
4. In nekaj problemov o privatnem sektorju obrti.

Hitri gospodarski razvoj in tehnični napredek v industriji naše države, zahteva istočasno tudi hitrejši razvoj obrtne dejavnosti, predvsem za tiste vrste obrti, ki služijo vsakodnevnim potrebam delovnega človeka. Da bi to dosegli, je potrebno, dati znatno večja sredstva za razvoj in mehanizacijo družbene obrti, za razvoj in opremo servisne mreže in prilagoditi vzgojo kadrov novi tehniki v obrti. Predvsem moramo razvijati industrijo uslug, ki pa mora biti ločena od proizvajalne obrti, ki dela serijske standardne artikle za trg. Zato ni dovolj, da vlagamo investicijska sredstva za razvoj obrti, ne da bi se pri tem jasno opredelili kaj hočemo s tem vlaganjem doseči.

V poročilu je prikazano, koliko investicijskih sredstev je bilo danih za razvoj obrti v zadnjih 4 letih, in je razvidno, da so občinske ljudski odbori in okrajni ljudski odbori vložili razmeroma majhna sredstva za razvoj obrti. Od ca. 3 milijarde sredstev planiranih v petletnem planu smo realizirali v 3 letih le 1.434.800.000 din. Podatki za leto 1960 z oceno zadnjega četrtletja pa kažejo, da smo investirali v obrt skoraj 960 milijonov din. To pomeni, da bi se ob nadaljevanju take investicijske politike, kot je bila v letošnjem letu, zelo približa-

li izpolnitvi petletnega plana investicij v obrti. Iz splošnega gibanja razvoja obrti je razvidno, da se socialistični sektor prepočasi razvija, medtem ko se privatni sektor, predvsem v nekaterih panogah razvija relativno hitreje. Vzrokov za to je več. Omenil bom samo nekatere.

Pri formiranju občinskega proračuna predstavlja privatni sektor obrti največjo postavko, zato so občinski proračuni v veliki meri odvisni od privatne obrti. Naj v ilustracijo navedem podatke občine Ljubljana-Vič, ker mi za ves okraj to ni uspelo. Občina Vič pa je povprečno razvita gospodarska občina in tako lahko podatke primerjamo z večino drugih občin okraja. V letu 1959 je občinski proračun znašal 253 milijonov. Privatni sektor obrti je bil udeležen z 151 milijoni v občinskem merilu. Bruto produkt privatne obrti pa znesel okrog 1.275.000.000 din, industrija ima okrog 7.000.000.000 din brutto produkta, njen prispevek za občinski proračun pa je ca. 9.700.000 din.

Socialistični sektor obrti ima okrog 550 milijonov brutto proizvodnje, prispevek za proračun pa je nekaj manj kot 2 milijona.

V občinski investicijski sklad prispeva vsa industrija 10.300.000 din, socialistična obrt pa 20.000.000 din. Če primerjamo udeležbi posameznih panog v občinskem proračunu vidimo, da so občinski ljudski odbori močno zainteresirani podpreti privatno obrt, sicer bi prišli v težek položaj. Naj navedem primer, da v občini Vič privatni obrtnik večji prispevek občinskemu proračunu kot Tobačna tovarna, ki ima ca. pet milijard brutto proizvodnje, s preko 600 delavci. Da so v zadnjih dveh letih dali občinski odbori znatno večja sredstva za razvoj socialistične obrti si tolmačimo s tem, da so industrijska podjetja s svojimi skladi skupne uporabe pomagala reševati občinskim ljudskim odborom tiste komunalne probleme, katerih reševanje je bilo prej odvisno od višine občinskega proračuna. Pri investicijski politiki se opaža, da dajejo investitorji ogromna sredstva za gradnje in adaptacije raznih prostorov in razmeroma majhna sredstva za nabavo opreme in modernizacijo strojnega parka in orodja. V letu 1960 je bilo dano za 12 investicijskih programov 280 milijonov. Od tega za gradnje in adaptacije 254 milijonov in samo 26 milijonov za nabavo opreme. Tudi vložene investicije niso dovolj usmerjene v uslužnostno obrt, saj mnogi občinski ljudski odbori pri svoji investicijski politiki v obrti stremijo za tem, da razvijejo na svojih območjih tako obrt, ki se kaj hitro preusmeri v serijsko proiz-

vodnjo artiklov za trg, ki je rentabilnejša in daje občini več dohodka. Dejstvo, da imamo razmeroma malo in slabo opremljeno uslužnostno obrt, nas opozarja, da nimamo jasnih konceptov glede razvoja obrti in da pod vplivom privatne obrtniške mentalitete, ki smo jo vnesli tudi v družbeni sektor, razvijamo obrt v klasičnem smislu, ki je lahko zadostovala potrebam stare Jugoslavije, ki pa močno zaostaja za tehnično in ekonomsko razvito sedanjo državo in njenimi potrebami.

Analize, ki so jih napravili naši strokovnjaki za Stalno konferenco mest, nam dajejo zanimive podatke, ki moje trditve samo potrjujejo. Dovolite tovariši odborniki, da vam nekatere posredujem, da boste lažje razumeli potrebe, ki jih terja hitrejši razvoj obrti. Indeks porasta motorizacije v zadnjih 4 letih je 497. V tem času je promet prodaje radijskih in televizijskih aparatov na drobno porasel za 80%, električnih aparatov za gospodinjstvo 82%, samo v lanskem letu pa je porasla prodaja biciklov za 30%. Število obrtnih delavnic iz stroke, ki popravljata avtomobile, motocikle, kolesa in omenjene aparate, pa je medtem le neznatno naraslo in samo majhen del teh delavnic se bavi z uslugami, večina pa s serijsko proizvodnjo artiklov za trg. Le v privatnem sektorju se je v tem času povečalo število delavnic in sicer v avto-stroki za 75%, elektromehanični za 45%, v radiomehnični in mehanični pa je padlo za 20%.

V Ljubljani se je število potniških avtomobilov v tem času dvignilo za 117%, število zaposlenih v tej stroki pa za 50%, v delavnicah za popraviljanje koles in motociklov, katerih povečanje v tem času je dvakratno, pa se je število zaposlenih povečalo le za 10%. Isto velja za ostale stroke.

Podatki kažejo, da imamo v Ljubljani le 75% potrebnih zaposlenih v radiomehnikah, 10% potreb kritih pri pranju in mazanju avtomobilov, 75% v elektromehaniki, 44% v mehaniki itd. Na osnovi teh podatkov je razvidno, da so v Ljubljani kapacitete za popraviljanje oziroma vzdrževanje krite le 20-30%. Zaradi izredno nizke tehnične opremljenosti teh delavnic so v njih zaposleni večinoma visokokvalificirani kadri (ca. 80%), kar nujno podraži uslugo v teh panogah. Če dodamo, da je vsled majhnih delavnic režija izredno visoka, saj odpade na 5 produktivnih en administrativni uslužbenec, kar je za 100% več kot v industriji, moramo resno misliti na povečanje kapacitet in na mehanizacijo. Ze iz teh podatkov je razvidno, da bodo mora-

le občine s pomočjo obrtne zbornice napraviti podobno analizo stanja uslužnostne obrti in usmerjati investicije v tiste vrste obrti, ki je družbeno in gospodarsko najbolj nujna. Ne gre za to, da bi zgradili velike moderne zgradbe, v katerih bi organizirali delo po starem načinu, z zaostalo organizacijo dela in slabo mehanizacijo, temveč obratno; ob relativno majhnih investicijah za poslovne prostore in večjih za tehnično opremljenost, bomo dobili mnogo boljše rezultate kot v preteklosti. Za primer čevljarstva stroka. V Sloveniji imamo razmeroma veliko tovaru čevljev, vzporedno nastajajo tudi manjše čevljarke delavnice, nekatere s 50 do 100 delavci, ki delajo čevlje v serijski proizvodnji po principu industrije. Izredno pa primanjkuje uslug za popravilo čevljev. Drugod obstajajo stroji za popraviljanje čevljev, v Ljubljani pa ga še nimamo. Kalkulacije so pokazale, da ena skupina takih strojev, kjer bi bilo zaposlenih le nekaj delavcev, zadostuje za popravilo čevljev za območje s 30.000 prebivalci. Cena uslug pa je 100% nižja od ročnega popravila. Se le zadnje čase se dela na tem, da dobimo tudi v Ljubljani take stroje.

Ne moremo čakati, da bodo mala podjetja sama izvršila preokret v mehanizaciji, ker niti ne čutijo potrebe, saj je povsod velika konkurnutra in je lahko plasirali usluge ter artikle. Tudi nimamo potrebnih kadrov, ki bi bilo sposobni napraviti potrebne načrte, ki bi vsebovali tak koncept, kot ga zahteva moderna obrt.

Pri urbanističnem urejanju stanovanjskih naselij smo precej zanemarili obrt. Zgradili smo cela stanovanjska naselja, ne da bi ob njih zgradili tudi potrebne obrtne kapacitete, bodisi v blokih, ali pa če urbanistične potrebe zahtevajo drugačno rešitev, da bi prilagodili obrtne lokale takim zahtevam. Obrtni centri, ki jih nekatere občine gradijo sicer deloma rešujejo probleme, vendar so take rešitve drage in ne odgovarjajo urbanističnim zahtevam stanovanjske skupnosti. Najslabše pa je, da v teh centrih ni proučen tehnološki proces z vidika moderne organizacije mehanizirane proizvodnje uslug. Poleg tega se v take obrtne centre lahko skoncentrira samo nekaj vrst obrtnih dejavnosti. Mnoge druge pa zahtevajo drugačno rešitev. Zato bo treba glede tega zahtevati od investitorjev, da vključijo v okvir stanovanjske izgradnje tudi potrebne lokale za uslužnostno obrt. Naslednje vprašanje je, kakšna uslužnostna obrt naj se razvija iz družbenih sredstev. Svet je mnenja, da moramo upoštevati predvsem družbeni in individualni standard. Individualni standard je že na taki višini, da imamo razmeroma veliko število gospodinjstev, ki usluge opravljajo sama, z gospodinjstvi stroji in električnimi aparati. Druga gospodinjstva pa spet zahtevajo, da te usluge opravlja stanovanjska skupnost v svojih servisih. Katere so te vrste uslužnostne dejavnosti pa ni tako enostavno reči, zato je potreb-

Zaključni račun komisije trgovine »POSREDNIK«, Ljubljana

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1959		PASIVA	
Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
1	Osnovna sredstva	1.804	1	Sklad osnovnih sredstev	9.496
2	Denarna sredstva osnovnih sredstev	4.692	2	Drugi viri osnovnih sredstev	13
B Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
3	Sredstva skupne porabe	-	3	Sklad skupne porabe	110
4	Denarna sredstva skupne porabe	110	4	Drugi viri sredstev skupne porabe	-
C Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
5	Skupna obratna sredstva	18.871	5	Sklad obratnih sredstev	699
D Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
6	Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov	1.625	7	Rezervni sklad in drugi skladi	1.631
7	Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	1.248	8	Viri nerazporejenih sredstev	1.837
E Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
8	Kupci in druge terjatve	828	9	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	-
9	Druga aktiva	930	10	Dobavitelji in druge obveznosti	12.705
Skupaj:		33.108	11	Druga pasiva	6.621
			Skupaj:		33.108

Računovodja: Stana Fornuzzi Predsednik UO: Sajn Jože Direktor: Vilhar Savo

Zaključni račun trgov. podjetja »BONBONIERA«, Ljubljana, Titova 14

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1958		PASIVA	
Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
1	Osnovna sredstva	6.582	1	Sklad osnovnih sredstev	1.659
2	Denarna sredstva osnovnih sredstev	807	2	Drugi viri osnovnih sredstev	5.835
B Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
3	Sredstva skupne porabe	-	3	Sklad skupne porabe	69
4	Denarna sredstva skupne porabe	69	4	Drugi viri sredstev skupne porabe	-
C Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
5	Skupna obratna sredstva	10.717	5	Sklad obratnih sredstev	350
D Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
6	Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov	302	7	Rezervni sklad in drugi skladi	322
7	Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	944	8	Viri nerazporejenih sredstev	1.735
E Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
8	Kupci in druge terjatve	255	9	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	3.749
9	Druga aktiva	213	10	Dobavitelji in druge obveznosti	4.327
Skupaj:		19.889	11	Druga pasiva	1.843
			Skupaj:		19.889

Računovodja: Gogala Zlatka Predsednik UO: Mileusnič Boža Direktor: Gavrilović Milan

Zaključni račun »OPEKARNE MENGEŠ«, Mengeš

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1959		PASIVA	
Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
1	Osnovna sredstva	45.556	1	Sklad osnovnih sredstev	42.840
2	Denarna sredstva osnovnih sredstev	3.368	2	Drugi viri osnovnih sredstev	10.578
B Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
3	Sredstva skupne porabe	-	3	Sklad skupne porabe	291
4	Denarna sredstva skupne porabe	91	4	Drugi viri sredstev skupne porabe	-
C Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
5	Skupna obratna sredstva	11.181	5	Sklad obratnih sredstev	6.435
D Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
6	Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov	426	7	Rezervni sklad in drugi skladi	492
7	Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	1	8	Viri nerazporejenih sredstev	1.873
E Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
8	Kupci in druge terjatve	3.348	9	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	-
9	Druga aktiva	2.101	10	Dobavitelji in druge obveznosti	1.181
Skupaj:		66.072	11	Druga pasiva	1.844
			Skupaj:		66.072

Računovodja: Canžek Cvetko Predsednik UO: Pogačar Angelca Direktor: Andrej Pangerciš

Zaključni račun »RESTAVRACIJE«, Litija

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1959		PASIVA	
Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
1	Osnovna sredstva	13.588	1	Sklad osnovnih sredstev	10.087
2	Denarna sredstva osnovnih sredstev	699	2	Drugi viri osnovnih sredstev	3.693
B Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
3	Sredstva skupne porabe	-	3	Sklad skupne porabe	40
4	Denarna sredstva skupne porabe	91	4	Drugi viri sredstev skupne porabe	-
C Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
5	Skupna obratna sredstva	2.439	5	Sklad obratnih sredstev	286
D Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
6	Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov	47	7	Rezervni sklad in drugi skladi	116
7	Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	-	8	Viri nerazporejenih sredstev	-
E Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
8	Kupci in druge terjatve	511	9	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	445
9	Druga aktiva	246	10	Dobavitelji in druge obveznosti	1.514
Skupaj:		17.530	11	Druga pasiva	1.350
			Skupaj:		17.530

Računovodja: Vavtar Milka Predsednik UO: Štrus Milka Direktor: Dreflak Julčka

Zaključni račun KMETIJSKE ZADRUGE, Žilce pri Rakeku

AKTIVA		BILANCA na dan 11. decembra 1959		PASIVA	
Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
1	Osnovna sredstva	17.983	1	Sklad osnovnih sredstev	19.833
2	Denarna sredstva osnovnih sredstev	2.720	2	Drugi viri osnovnih sredstev	1.211
B Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
3	Sredstva skupne porabe	1.552	3	Sklad skupne porabe	2.818
4	Denarna sredstva skupne porabe	1.364	4	Drugi viri sredstev skupne porabe	102
C Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
5	Skupna obratna sredstva	6.323	5	Sklad obratnih sredstev	3.232
D Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
6	Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov	977	7	Rezervni sklad in drugi skladi	425
7	Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	359	8	Viri nerazporejenih sredstev	359
E Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
8	Kupci in druge terjatve	6.608	9	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	5.300
9	Druga aktiva	2.015	10	Dobavitelji in druge obveznosti	5.260
Skupaj:		39.901	11	Druga pasiva	1.361
			Skupaj:		39.901

Računovodja: Vlado Knap Predsednik UO: Janko Pirman Direktor: Slavko Doles

Zaključni račun »PEKARIJE«, Litija, za leto 1958

AKTIVA		BILANCA na dan 31. decembra 1959		PASIVA	
Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap št	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A Osnovna sredstva			A. Viri osnovnih sredstev		
1	Osnovna sredstva	1.027	1	Sklad osnovnih sredstev	1.477
2	Denarna sredstva osnovnih sredstev	449	2	Drugi viri osnovnih sredstev	7
B Sredstva skupne porabe			B. Viri sredstev skupne porabe		
3	Sredstva skupne porabe	-	3	Sklad skupne porabe	60
4	Denarna sredstva skupne porabe	10	4	Drugi viri sredstev skupne porabe	-
C Obratna sredstva			C. Viri obratnih sredstev		
5	Skupna obratna sredstva	531	5	Sklad obratnih sredstev	451
D Izločena sredstva			D. Rezervni sklad in drugi skladi		
6	Denarna sredstva rezervnega sklada in drugih skladov	36	7	Rezervni sklad in drugi skladi	60
7	Denarna sredstva nerazporejenih sredstev	-	8	Viri nerazporejenih sredstev	-
E Sredstva v obračunu in druga aktiva			E. Viri sredstev v obračunu in druga pasiva		
8	Kupci in druge terjatve	1.042	9	Kratkoročni krediti za obratna sredstva	341
9	Druga aktiva	216	10	Dobavitelji in druge obveznosti	592
Skupaj:		3.311	11	Druga pasiva	323
			Skupaj:		3.311

Računovodja: Muljavec Anica Predsednik UO: Deržič Ivan Direktor: Gradišek Hinko